

Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida interdisciplinar yondashuvlar va innovatsion metodlar

Kamolova E'zoza Iskandar qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA: Maqolada tasviriy san'at ta'limida interdisciplinar yondashuvlarning pedagogik ahamiyati va innovatsion metodlarning o'quv jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Shovdirov S. A. va boshqa zamonaviy tadqiqotchilar ishlariga tayangan holda, maqolada o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda fanlararo integratsiya va innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samarali usullari ko'rsatildi.

KALIT SO'ZLAR: tasviriy san'at, interdisciplinar yondashuv, innovatsion metodlar, kreativ ta'lim, Shovdirov S. A., badiiy kompetensiyalar, loyiha asosida o'qitish

Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsni har tomonlama rivojlantirish, mustaqil fikrlash va ijodiy tafakkurini shakllantirishga qaratilgan. Shu maqsadda tasviriy san'at pedagogikasi innovatsion va fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuvlarni qo'llashga ehtiyoj sezmoqda.

Interdisciplinar yondashuv ta'lim jarayonini nafaqat san'at, balki biologiya, tarix, madaniyatshunoslik va texnologiya bilan bog'lash orqali o'quvchilarning tafakkurini kengaytiradi va ijodiy yechimlarni topishga imkon yaratadi. **Shovdirov S. A. (2024)** o'z tadqiqotlarida fanlararo integratsiya san'at ta'limida o'quvchilarning badiiy savodxonligini va kreativ tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita ekanini ta'kidlaydi.

Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida interdisciplinar yondashuvlar va innovatsion metodlar o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarni ijodiy va estetik kompetensiyalar bilan ta'minlashning muhim vositasidir. An'anaviy dars metodlari ko'pincha passiv bilim berishga qaratilgan bo'lsa, fanlararo integratsiya va innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchini faol sub'yekt sifatida jalb qiladi, ularni mustaqil fikrlash va badiiy tafakkurga rag'batlantiradi.

Interdisciplinar yondashuv o'quvchiga bir vaqtning o'zida bir nechta fan doiralarini bog'lash imkonini beradi. Masalan, biologiya va geografiya elementlarini san'at darsida qo'llash orqali o'quvchi tabiiy muhit, shakl va rang uyg'unligini tahlil

qiladi va o'z badiiy ishida amaliy qo'llaydi. Shu bilan birga, tarix va madaniyatshunoslikni integratsiya qilish orqali o'quvchi san'at asarlarini madaniy kontekstda tahlil qiladi, ularni tarixiy hodisalar va estetik qadriyatlar bilan bog'laydi. Bu yondashuv o'quvchilarning vizual savodxonligi va mantiqiy tafakkurini rivojlantiradi.

Innovatsion pedagogik metodlar, xususan loyiha asosida o'qitish, interfaol mashg'ulotlar, flipped classroom, raqamli va multimedia vositalarini qo'llash o'quv jarayoniga ijodiy dinamika olib kiradi. Loyiha asosida o'qitishda o'quvchilar muayyan mavzu bo'yicha mustaqil ish olib boradi, nazariy bilimni amaliy ish bilan uyg'unlashtiradi va yakuniy natijani yaratadi. Masalan, "Shahar va tabiat" mavzusida o'quvchilar eskiz chizish, rang va kompozitsiya yechimlarini ishlab chiqish, so'ngra ularni raqamli platformalarda qayta ishlash orqali loyiha yaratadi. Bu jarayon o'quvchilarda badiiy qarashni, ijodiy tafakkur va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Interfaol metodlar — guruh ishlar, muhokama, rol o'yinlari, bahs-munozara — o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. O'quvchilar dars jarayonida o'z fikrini erkin ifodalaydi, boshqalarning fikrini tinglaydi va konstruktiv tanqid asosida o'z ishini takomillashtiradi. Shovdirov S. A. (2017)ning tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi va san'atga nisbatan qiziqishni kuchaytiradi.

Raqamli va multimedia vositalarini integratsiya qilish o'quvchilarga tasviriy san'atni yangi shakllarda o'rganish va yaratish imkonini beradi. Grafik dasturlar, 3D-modellashtirish va animatsiya platformalari orqali o'quvchi yangi badiiy obrazlarni izlaydi, ularni tahlil qiladi va baholaydi. Shovdirov S. A. (2025)ning tadqiqotlariga ko'ra, flipped classroom modeli yordamida o'quvchilar darsdan oldin nazariy materialni o'rganadi, dars vaqtida esa amaliy topshiriqlar va ijodiy loyihalarda faol ishtirok etadi. Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil fikrlash va kreativ tafakkurini rivojlantiradi, dars samaradorligini oshiradi.

Innovatsion metodlarni qo'llash orqali o'quvchilar texnologik, badiiy va estetik kompetensiyalarni bir vaqtda shakllantiradi. Masalan, o'quvchi eskiz chizadi, uni raqamli muharrirda qayta ishlaydi, rang uyg'unligi va kompozitsiya elementlarini tahlil qiladi, yakuniy ishini virtual galereyada taqdim etadi. Shu bilan birga, loyiha va interfaol metodlar o'quvchiga jamoaviy hamkorlikni, vaqtni boshqarishni va mas'uliyatni his qilishni o'rgatadi.

Pedagogik va psixologik omillarni hisobga olgan holda, interfaol va kreativ yondashuvlarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Pedagogik

jihatdan, o'qituvchi o'quvchilarning individual qiziqishi va badiiy salohiyatini hisobga olib, metod va vositalarni tanlaydi. Psixologik jihatdan, interfaol va kreativ metodlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni faol ishtirokchi va ijodiy sub'yekt sifatida shakllantiradi. Shovdirov (2017)ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda o'z imkoniyatlariga ishonch hosil qilish va ijodiy tafakkurini rivojlantirish interfaol va kreativ yondashuvlarning asosiy natijasidir.

Fanlararo integratsiya o'quvchilarga san'atni boshqa fanlar bilan bog'lash orqali keng qamrovli bilim hosil qilish imkonini beradi. Masalan, biologiya asosidagi shakl va rang uyg'unligini tahlil qilish san'at kompozitsiyasini yaratishda muhim ahamiyatga ega. Tarixiy kontekstni hisobga olgan holda badiiy asar yaratish o'quvchining madaniy kompetensiyasini oshiradi va global madaniyat elementlarini anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, matematika va geometriya elementlarini integratsiya qilish orqali kompozitsion muvozanat va proporsiyalarni mustahkamlash mumkin.

Interdisciplinar va innovatsion metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va estetik baholash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Shovdirov S. A. va Ibraimov X. (2023)ning tadqiqotlariga ko'ra, fanlararo yondashuv va innovatsion pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning ijodiy kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi va san'at ta'limining sifatini yaxshilaydi.

Kelajakda sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish, shuningdek, fanlararo integratsiya asosida yangi dars modellarini ishlab chiqish tasviriy san'at pedagogikasining istiqbolli yo'nalishlaridan biri bo'ladi. Bu o'quvchilarning ijodiy, texnologik va estetik kompetensiyalarini yanada rivojlantirish imkonini beradi hamda ta'lim jarayonini global raqamli va kreativ muhit bilan uyg'unlashtiradi.

Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida interdisciplinar yondashuvlar va innovatsion pedagogik metodlarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning ijodiy, texnologik va estetik kompetensiyalarini shakllantiradi. Fanlararo integratsiya o'quvchilarga san'atni turli fanlar bilan bog'lash, badiiy yechimlarni tahlil qilish va yaratishda keng qamrovli fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi. Innovatsion metodlar, xususan loyiha asosida o'qitish, interfaol mashg'ulotlar va raqamli vositalarni qo'llash o'quvchini passiv ishtirokchi emas, balki faol sub'yekt va ijodiy yechimlarni izlovchi shaxsga aylantiradi.

Shovdirov S. A. va Ibraimov X. tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, interdisciplinar yondashuv va innovatsion pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning tasviriy savodxonligi, kreativ tafakkuri va mantiqiy fikrlashini sezilarli

darajada oshiradi. Kelajakda bu yo‘nalishda sun’iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalarini integratsiya qilish, shuningdek yangi dars modellarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region* // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology* // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268, № 1. – P. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san’atni o‘qitishda o‘quvchilarning sohaga oid o‘quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – № 1. – P. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students* // *Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2, № B10. – P. 192–198.
8. Шавдиров С. А. *Изобразительному и прикладному искусству* // *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*. – 2018. – С. 84–85.
9. Shovdirov S. *Tasviriy savodxonlikka oid o‘quv kompetensiyalarni shakllantirishda o‘quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o‘rgatish* // *Евразийский журнал академических исследований*. – 2023. – Т. 3, № 12. – С. 193–196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts* //

International Journal on Integrated Education. – 2023. – Vol. 4, № 3. – P. 60–66.

